

22 ปี กศน. สู่การศึกษาตลอดชีวิต

ประชาสัมพันธ์วันสากลแห่งการรู้หนังสือและวันการศึกษานอกโรงเรียน

ปี 2544

22 ปี

กศน. ...สู่การศึกษาดูดตลอดชีวิต

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ

22 ปี กศน. ...สู่การศึกษาตลอดชีวิต

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2544

จำนวนพิมพ์ 3,000 เล่ม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-7397-86-2

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) 313/1 ถนนเพชรเกษม แขวงท่าพระ
เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600 โทร. 0-2466-6052, 0-2466-6053
นายณัฐ ปวิณวิวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2544

คำนำ

งานวันที่ระลึกสากลแห่งการรู้หนังสือและวันการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 8 กันยายน ของทุกปีนั้น มุ่งหมายที่จะกระตุ้นเตือนให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก ความสำคัญของการรู้หนังสือซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาประเทศในปัจจุบันยิ่งในยุคที่มีการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศการรู้หนังสือเพียงการอ่านออกเขียนได้ทั่ว ๆ ไปนั้นกลับไม่พอเพียง แต่จะต้องเป็นการอ่านออกเขียนได้ในสิ่งที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการอ่านออกเขียนได้ทางคอมพิวเตอร์ (Computer Literacy) ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ด้วย และยังคงต้องเรียนรู้ในเรื่องที่หลากหลายและมากขึ้นกว่าการอ่านเขียนภาษาไทยแบบง่าย ๆ ได้ เนื่องจากสังคมปัจจุบันซับซ้อนมากขึ้น ระบบต่าง ๆ ในสังคมเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันมากมาย ดังนั้นเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้จึงยากขึ้น จึงเห็นได้ว่า ความหมายของการอ่านออกเขียนได้นั้นพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในขณะที่เราทำให้นิยามของการอ่านออกเขียนได้ไปไกลกว่าความหมายเดิมก็ยังมีผู้คนอีกไม่น้อยที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ทำให้ชีวิตของเขาเหล่านั้นยากลำบากกว่าคนอื่น ๆ เมื่อต้องใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน เราจะช่วยให้ผู้ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ได้อ่านออกเขียนได้ได้อย่างไร และในขณะที่เดียวกันผู้ที่อ่านออกเขียนได้อยู่แล้วจะอ่านออกเขียนได้ในเรื่องที่ซับซ้อนก้าวหน้าได้อย่างไร และจะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุดได้ง่าย ๆ

ความสำคัญประการที่สองเกี่ยวเนื่องกับความสำคัญประการแรก คือเรื่องการศึกษาออกโรงเรียนเพราะเราเชื่อว่าสิ่งที่มนุษย์เราเรียนรู้ และดำรงชีวิตอยู่นั้นมากกว่าสิ่งที่ได้เรียนมาในระบบโรงเรียน เพราะการเรียนรู้นั้นเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ที่ต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาตั้งแต่เกิด ไปจนลมหายใจสุดท้าย การที่เราเรียนในวัยเรียนเป็นการกำหนด ชุดของ ความรู้เพียงชุดหนึ่งให้เรียนในช่วงอายุหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีความรู้อีก มหาศาลที่เราต้องเรียนรู้ และยิ่งความรู้ถูกสร้างขึ้นมาอยู่เรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุด มนุษย์เราจึงต้องเรียนรู้อยู่เสมอและนอกจากนี้สังคมเรายังมีผู้คนอีก จำนวนมากที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียน หรือต้องออกจากการเรียน เพราะเหตุแห่งข้อจำกัดทางสถานภาพทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสังคม หรือแม้แต่โดยระบบคัดออกของระบบการศึกษาทำให้มีผู้คนจำนวนไม่น้อย ไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษา แต่สังคมก็ไม่ได้ปิดทางออกเสียทีเดียว การจัดให้มีการศึกษาออกโรงเรียนขึ้นก็เป็นการเสนอทางเลือก หรือให้ โอกาสแก่ผู้ขาดโอกาสเหล่านั้น เพื่อเป็นบันไดก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ของเขาเหล่านั้น

การจัดงานในวันที่ 8 กันยายน ของทุกปีซึ่งเป็นวันที่ทั้งโลกนี้เฝ้าหมาย เพื่อเตือนให้ระลึกถึงความสำคัญดังกล่าว สำหรับประเทศไทย ปี พ.ศ. 2545 จะเป็นปีสุดท้ายที่กรมการศึกษา นอกโรงเรียนยังเป็นผู้จัดงาน วันที่ 8 กันยายน ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงสถานภาพและองค์กรไป แต่ก็มีได้หมายความว่า งานการศึกษาออกโรงเรียน จะหายไปจากสังคมไทย แต่ควรจะมีควมสำคัญ มากขึ้น เพราะมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอซึ่ง การศึกษาออกโรงเรียน เป็นระบบการศึกษาที่จะมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ นั้น ๆ เพื่อให้หลักคิด เกี่ยวกับการศึกษาออกโรงเรียน มีประโยชน์สำหรับการคิด และอธิบาย

กิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในอนาคตมีความชัดเจนมีที่มาที่ไป กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้รวบรวมบทความที่แสดงถึงความคิด ปรัชญา ผลงาน ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการมาเพียงส่วนหนึ่ง เพื่อเผยแพร่ในสังคมได้รับรู้ถึงความมีอยู่และเป็นไปของงานการศึกษานอกโรงเรียน

กรมการศึกษานอกโรงเรียนคาดหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่สังคมและวงการการศึกษาของไทยต่อไป จึงควรเรียนรู้โดยโยนิโสมนสิการ เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่สังคมอย่างคุ้มค่า

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

วันที่ 8 กันยายน : วันที่ระลึกสากลแห่งการรู้หนังสือ และวันการศึกษาออกโรงเรียน	1
ตอนที่ 1 การปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย	11
☞ การปฏิรูปการศึกษา:จากการศึกษาออกโรงเรียน สู่การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต	13
☞ การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ	26
☞ เปิดวิสัยทัศน์นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	41
☞ ยุทธศาสตร์การจัดและการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	56
☞ วิทย์และไอทีทัศน์ เพื่อการศึกษากับการศึกษา ตลอดชีวิต	65
☞ การประกันคุณภาพในสถานศึกษาสังกัดกรมการ- ศึกษานอกโรงเรียน	75
☞ การปฏิวัติวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษา ทางไกล	89

	๒ วิชาการสุ่ประสบการณ้ : การจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย	98
	๒ การศึกษาตามอัธยาศัย : การศึกษาที่หลากหลายและตามใจผู้เรียน	103
	๒ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	110
ตอนที่ 2	การศึกษานอกโรงเรียนกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	121
	๒ การศึกษานอกโรงเรียน:การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	123
	๒ ชุมชนกับการแก้ไขปัญหาเสพติด	128
	๒ กระบวนการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน	132
	๒ แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	152
	๒ การวางแผนระดับจุลภาค : ยุทธศาสตร์การวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน	168
	๒ กศน. กับ มสธ. ความร่วมมือเพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาแก่ปวงชนนอกรโรงเรียน	188
ตอนที่ 3	ความเป็นมาและอนาคตงานการศึกษานอกโรงเรียน	195
	๒ การจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาตลอดชีวิตในประเทศไทย	197
	๒ โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ Lighthouse Project	210